

ISSN: 2529-1580

2
0
1
9

4ο Διεθνές Συνέδριο για την Προώθηση της Εκπαιδευτικής Καινοτομίας

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

ΕΣΠΕΚ

Τ.Ε.Ι.
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

ΔΙΕΘΝΕΣ
ΣΥΝΕΔΡΙΟ

ΓΙΑ ΤΗΝ
ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ
ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ

4th International Conference
for the Promotion of Innovation in Education

Λάρισα, 12-14
Οκτωβρίου
2 0 1 8

Πρακτικά
Συνεδρίου
ΤΟΜΟΣ Α

ΠΛΗΡΗ ΑΡΘΡΑ

SET: 978-618-84206-0-1

ISBN: 978-618-84206-1-8

Λ
Α
Ρ
Ι
Σ
Α

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΝΩΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ

4^ο ΔΙΕΘΝΕΣ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ

Λάρισα, 12 – 14 Οκτωβρίου, 2018

ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ

*Επιμέλεια Πρακτικών: Χαρίλαος Τσιχουρίδης – Ε.ΔΙ.Π. Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
Δημήτριος Κολοκοτρώνης – Δρ. Πληροφορικής
Μαριάνθη Μπατσίλα – Συντονίστρια Εκπαιδευτικού Έργου, Θεσσαλία
Δημήτριος Λιόβας – Υπεύθυνος ΚΕΠΛΗΝΕΤ Λάρισας
Ηλίας Λιάκος – Τεχνικός Υπεύθυνος ΚΕΠΛΗΝΕΤ Λάρισας
Κωνσταντίνος Σταθόπουλος – Τεχνικός Υπεύθυνος ΚΕΠΛΗΝΕΤ Λάρισας
Ζήσης Καρασίμος – Εκπαιδευτικός Πληροφορικής
Γεώργιος Μαγγόπουλος, Εκπαιδευτικός Προτοβάθμιας Εκπαίδευσης*

ISSN: 2529-1580

SET: 978-618-84206-0-1

ISBN: 978-618-84206-1-8 (τόμος Α΄)

ΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗ – ΣΥΝΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗ - ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ

Το συνέδριο διοργάνωσε η Επιστημονική Ένωση για την Προώθηση της Εκπαιδευτικής Καινοτομίας (Ε.Ε.Π.Ε.Κ.) σε συνεργασία με το **Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας** (Παιδαγωγικό Τμήμα Π.Ε., Τμήμα Βιοχημείας & Βιοτεχνολογίας), το **Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου** (Τμήμα Φιλολογίας), το **Τ.Ε.Ι. Θεσσαλίας** (Σχολή Διοίκησης και Οικονομίας, Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων και Τμήμα Μηχανικών Πληροφορικής ΤΕ), το **Σύλλογο καθηγητών Αγγλικής Γλώσσας και Φιλολογίας Ν. Λάρισας**.

Το συνέδριο πραγματοποιήθηκε με την υποστήριξη του Γαλλικού Ινστιτούτου Λάρισας - Γαλλική Πρεσβεία στην Ελλάδα, της Πρεσβείας των Η.Π.Α. στην Ελλάδα, της Ένωσης Ελλήνων Φυσικών, του Δικτύου Εκπαιδευτικών 'Teachers for Europe' (T4E) και ήταν υπό την αιγίδα του **Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων**.

Συνδιοργάνωση: Περιφέρεια Θεσσαλίας και Δήμος Λαρισαίων.

Επιστημονική Επιτροπή

Steve Wheeler, Associate Professor, Plymouth University, UK

Paschalia Patsala, Head, English Studies Department, Honorary Lecturer and Research Fellow of the University of Sheffield, School of English

Timos Almpanis, Bed(Hons), MSc, SFHEA, PhD, Senior Lecturer in Teaching, Learning & Professional Development, University of Greenwich

Vassilis Chatzimpyros, Lecturer, Research Director, The University of Sheffield

Αναγνωστοπούλου Καλλιόπη, Δρ. Πολιτικής Επιστήμης

Ασπρίδης Γεώργιος, Αν. Καθηγητής Τμήματος Διοίκησης Επιχειρήσεων Τ.Ε.Ι. Θεσσαλίας

Βαβουγιός Διονύσης, Καθηγητής ΠΤΕΑ Παν/μίου Θεσσαλίας

Βάος Αντώνιος, Καθηγητής, Ε.Ε.Α.Π.Η. Πανεπιστημίου Πατρών.

Βαρσαμίδου Αθηνά, Εκπαιδευτικός ΠΕ05 Β/θμιας, Διδάκτωρ Πανεπιστημίου Κρήτης

Βελησσαρίου Ευστάθιος, Καθηγητής Διοίκησης Τουριστικών Επιχειρήσεων

Βιβιλάκης Ιωσήφ, Καθηγητής, Τ.Θ.Σ. Εθνικού Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών

Βλάχος Βασίλης, Επίκουρος Καθηγητής, Τμήμα Μηχανικών Πληροφορικής Τ.Ε.Ι. Θεσσαλίας

Γκόλτσος Κωνσταντίνος, Διδάκτωρ Φυσικής Αγωγής

Γρίβα Ελένη, Αν. Καθηγήτρια Παν/μίου Δυτ. Μακεδονίας

Δαλάκης Αντώνιος, Διδάσκων Δημοκρίτειου Παν/μίου Θράκης

Δαρόπουλος Απόστολος, Σχολικός Σύμβουλος Πρωτοβάθμιας, ΠΕ70

Δέδος Ζήκος, Αναπλ. Καθηγητής, Τ.Π.Τ.Ε. Πανεπιστημίου Ιωαννίνων.

Δεληγιάννης Δημήτριος, Αντιδήμαρχος Κοινωνικής Πολιτικής Δήμου Λαρισαίων, Διδάκτωρ Εκπαίδευσης Ενηλίκων, Σύμβουλος- καθηγητής του ΕΑΠ

Δημητρίου Ελένη, Δρ. Αθλητικής Ψυχολογίας

Δροσινού Κορέα Μαρία, Επ. Καθηγήτρια Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου

Ζωγόπουλος Ευστάθιος, Δρ. Μηχανικός Ε.Μ.Π, Σχολικός Σύμβουλος ΠΕ12.04

Θεοδότου Ευγενία, Λέκτορας Univ. of East London, UK

Θεοφανέλλης Τιμολέων, Σχολικός Σύμβουλος ΠΕ19

Ιορδανίδης Γεώργιος, Αν. Καθηγητής Π.Τ.Δ.Ε. Φλώρινας

Καζαντζή Βασιλική, Αν. Καθηγήτρια ΤΕΙ Θεσσαλίας, Επ. Καθηγήτρια Texas A&M University, Texas, USA και Qatar University, Doha, Qatar

Κακάβας Κωνσταντίνος, Λέκτορας, Τ.Ε.Ι. Θεσσαλίας

Κάκαρη Ντιάνα, ΕΕΠ Γαλλικής Γλώσσας, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

Κακαρόντζας Γιώργος, Επ. Καθηγητής ΤΕΙ Θεσσαλίας

Καπανιάρης Αλέξανδρος, Δρ. Παν/μίου Αιγαίου, Υπ. ΚΕ.ΠΛΗ.ΝΕ.Τ. Μαγνησίας

Κατσικαδέλης Μιχαήλ, Δρ. Φυσικής Αγωγής, Πειραματικό Δ.Σ. Πανεπιστημίου Πατρών

Κολοκοτρώνης Δημήτρης, Σχολικός Σύμβουλος ΠΕ19, Πρόεδρος Ε.Ε.Π.Ε.Κ.

Κομνηνού Ιωάννα, Δρ. Θεολογίας, 1ο Πειραματικό Λύκειο Αθηνών

Κονταξή Ελένη, ΕΔΙΠ, Π.Τ.Π.Ε. Πανεπιστημίου Θεσσαλίας

Κοντογεωργίου Ασημίνα, Σύμβουλος Ι.Ε.Π. κλ. ΠΕ04

Κοφίδου Αγγελική, Σχολική Σύμβουλος ΠΕ05, Διδάκτωρ Θεατρολογίας Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

Κουρέτας Δημήτριος, Καθηγητής Πανεπιστημίου Θεσσαλίας

Κουστέλιος Αθανάσιος, Καθηγητής Τ.Ε.Φ.Α.Α., Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

Κωτούλας Βασίλειος, Σχολικός Σύμβουλος 2ης Περιφέρειας Καρδίτσας, ΠΕ70

Κωτσαλίδου Ευδοξία, ΕΔΙΠ, Π.Τ.Ν. Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας

Λαζαρίδης Γιώργος, Υποδιευθυντής ΙΕΚ Κηφισιάς, Βιολόγος (Bsc, Msc, MBA, PhDc)

Λαΐνας Αθανάσιος, Αναπλ. Καθηγητής, Π.Τ.Π.Ε. Πανεπιστημίου Θεσσαλίας

Λαμπροπούλου Νίκη, Δρ. Διαδικτυακής Συνεργατικής Δημιουργικότητας & Μάθησης, Εκπ/κός ΠΕ70, Επισκέπτρια Ερευνήτρια Αλληλεπίδρασης Ανθρώπου Μηχανής London South Bank University

Λαπούσης Γιώργος, Σχολικός Σύμβουλος ΠΕ11

Μαγγόπουλος Γιώργος, Εκπαιδευτικός ΠΕ70, Διδάκτ. Παν/μίου Κρήτης

Μάγος Κώστας, Επίκ. Καθηγητής, Π.Τ.Π.Ε. Πανεπιστημίου Θεσσαλίας.

Μαγουλιώτης Απόστολος, Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

Μακρή Δήμητρα, Phd στη Διδακτική της γλώσσας και της λογοτεχνίας, Συντονίστρια Εκπαίδευσης Προσφύγων

Μαλεγιαννάκη Αμαρυλλίς-Χρυσή, Εντεταλμένη Λέκτορας (Π/Δ), Παιδαγωγικό Τμήμα Ειδικής Αγωγής, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Μεταδιδακτορική ερευνήτρια Νευροψυχολογίας ΑΠΘ

Μάτος Αναστάσιος, Δρ. Φιλολογίας, 1ο ΣΔΕ Λάρισας

Μπατσίλα Μαριάνθη, Σχολική Σύμβουλος ΠΕ06

Μπεαζίδου Ελευθερία, Σχολική Σύμβουλος Νηπιαγωγών, ΠΕ60, 31ης Περιφέρειας Θεσσαλίας

Μπελιάς Δημήτριος, ΤΕΙ Θεσσαλίας

Μπλάνας Γεώργιος, Καθηγητής, Διευθυντής Σ.Δ.Ο. Τ.Ε.Ι. Θεσσαλίας, Διευθυντής Κέντρου Τεχνολογικής Έρευνας Θεσσαλίας

Μπότσογλου Καφένια, Αν. Καθηγήτρια ΠΤΕΑ Παν/μίου Θεσσαλίας

Νίκου Δώρα, Σχολική Σύμβουλος ΠΕ05

Νιφλή Αρτεμισία-Φοίβη, MSc, PhD, Κύρια Ερευνήτρια, Βασικές Βιοεπιστήμες, ΚΤΕ Θεσσαλίας, Λάρισα

Ντάμπλιας Χρήστος, Σχολικός Σύμβουλος Φιλολόγων, Προϊστάμενος Επιστημονικής και Παιδαγωγικής Καθοδήγησης Δ.Ε. Θεσσαλίας

Ντίνας Κώστας, Καθηγητής Παν/μίου Δυτ. Μακεδονίας

Ξέστερνο Μαρία, Επίκουρος καθηγήτρια, Τμήμα Φιλολογίας, Σχολή Ανθρωπιστικών επιστημών και Πολιτισμικών Σπουδών, Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου,

Πανταζής Βασίλειος, Αναπλ. Καθηγητής Π.Τ.Π.Ε. Πανεπιστημίου Θεσσαλίας

Παπαδημητρίου Άρτεμις, Σχολική Σύμβουλος Πρωτοβάθμιας, ΠΕ60

Παπαδόπουλος Ισαάκ, Δρ Εφαρμοσμένης Γλωσσολογίας, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Παπαδοπούλου Μαρία, Καθηγήτρια Π.Τ.Π.Ε. Πανεπιστημίου Θεσσαλίας

Παπαϊωάννου Βάιος, ΕΔΙΠ Πανεπιστημίου Πατρών

Παπαϊωάννου Βασιλική, Σχολική Σύμβουλος ΠΕ06

Παπαπαναγιώτου Ξανθούλα, Ε.Ε.Π. Πανεπιστημίου Θεσσαλίας

Παπαστεργίου Μαρίνα, Αν. Καθηγήτρια Τ.Ε.Φ.Α.Α. Πανεπιστημίου Θεσσαλίας

Πεχτελίδης Ιωάννης, Επίκ. Καθηγητής Π.Τ.Π.Ε. Πανεπιστημίου Θεσσαλίας

Σακκής Δημήτριος, Καθηγητής Π.Τ.Π.Ε. Πανεπιστημίου Θεσσαλίας

Σδρόλιας Λάμπρος, Καθηγητής Τμ. Διοίκησης Επιχειρήσεων, ΤΕΙ Θεσσαλίας

Σηφάκη Ευγενία, Λέκτορας Π.Τ.Π.Ε. Πανεπιστημίου Θεσσαλίας

Σιώμος Κωνσταντίνος, Δρ. Παιδοψυχιατρικής, Πρόεδρος Ε.Ε.Μ.Δ.Ε.Δ.

Στιβανάκη Ευανθία, Αναπλ. Καθηγήτρια, Τ.Θ.Σ. Εθνικού Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών

Σύρου Νίκη, Σχολική Νοσηλεύτρια ΠΕ 25 (ΕΕΠ), Διδάκτωρ Ε.Κ.Π.Α.

Τζιβνίκου Σωτηρία, Επίκ. Καθηγήτρια Π.Τ.Ε.Α. Παν. Θεσσαλίας

Τσέκερης Χαράλαμπος, Εντεταλμένος Ερευνητής Εθνικού Κέντρου Κοινωνικών Ερευνών (ΕΚΚΕ)

Τσέλιος Δημήτριος, Επ. Καθηγητής Τμ. Διοίκησης Επιχειρήσεων, ΤΕΙ Θεσσαλίας

Τσιάμαλος Ηρακλής, Σχολικός Σύμβουλος ΠΕ02

Τσιλιμένη Τασούλα, Καθηγήτρια Π.Τ.Π.Ε. Πανεπιστημίου Θεσσαλίας.

Τσιχουρίδης Χαρίλαος, ΕΔΙΠ Πανεπιστημίου Θεσσαλίας

Τσουβαλά Μαρία, Επίκ. Καθηγήτρια Π.Τ.Π.Ε. Πανεπιστημίου Θεσσαλίας

Φραγκούλης Αντώνιος, Σχολικός Σύμβουλος ΠΕ06

Φωτιάδου Ελένη, Αν. Καθηγήτρια Τ.Ε.Φ.Α.Α. Α.Π.Θ.

Χαλιαμπάλιας Ρίζος, Εκπαιδευτικός ΠΕ19, μέλος Δ.Σ. ΕΕΠΕΚ

Χατζηπαντελή Αθανασία, Σχολική Σύμβουλος Μαγνησίας, ΠΕ11

Χατζοπούλου Κατιφένια, ΕΔΙΠ, Π.Τ.Π.Ε. Πανεπιστημίου Θεσσαλίας

Χρηστάκος Ιωάννης, Επίκ. Καθηγητής, Π.Τ.Ν. Πανεπιστημίου Ιωαννίνων

Χρηστίδου Βασιλεία, Καθηγήτρια Π.Τ.Π.Ε. Πανεπιστημίου Θεσσαλίας

Χριστοδούλου Νικολέττα, Λέκτορας (Αναλυτικά Προγράμματα και Διδασκαλία), Πανεπιστήμιο Frederick Λευκωσία, Κύπρος

Χρονάκη Άννα, Καθηγήτρια Π.Τ.Π.Ε. Παν/μίου Θεσσαλίας

Περιεχόμενα

Πλήρη Άρθρα – Εισηγήσεις -Βιντεοεισηγήσεις	12
Καινοτόμες διδακτικές πρακτικές και μέθοδοι στον εκπαιδευτικό κλάδο ΠΕ01	12
Διαθρησκευτικοί ιστορικοί περίπατοι στη Μεσαιωνική Πόλη της Ρόδου με τη χρήση κινητών συσκευών	13
Η δημιουργία του κόσμου και του ανθρώπου. Μία πρόταση θρησκευτικού γραμματισμού	21
Καινοτόμες διδακτικές πρακτικές και μέθοδοι στον εκπαιδευτικό κλάδο ΠΕ02	28
"Δημιουργώντας ερευνητικό ενδιαφέρον στους φοιτητές σε ένα μάθημα ιστορίας στο ελληνικό πανεπιστήμιο με την αξιοποίηση βιωματικών και διαθεματικών τρόπων διδασκαλίας"	28
Οι Φόρμες Google ως παράδειγμα εναλλακτικής παιδαγωγικής προσέγγισης με ΤΠΕ: από εργαλείο αξιολόγησης σε εργαλείο ανάπτυξης σύγχρονων δεξιοτήτων	37
Η Εποικοδομητική έναντι της Δασκαλοκεντρικής διδακτικής πρακτικής στο μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας: Αντιλήψεις μαθητών γυμνασίου.....	45
Η διδασκαλία της ιστορίας μέσω «εκπαιδευτικού δράματος». Μια εφαρμογή στο 6 ^ο Γυμνάσιο Ηρακλείου Αττικής	53
Ποίηση και Ζωγραφική στο facebook: Μια διδακτική πρόταση για το Μάθημα της Λογοτεχνίας της Α΄ Λυκείου	63
Ένα καινοτόμο βιωματικό πρόγραμμα μουσειακής αγωγής: «Ανακαλύπτοντας το αρχαίο Δίον»	71
Οι κρυφές δυνατότητες του Word στη διδασκαλία της περίληψης.....	79
Τα «συγκρουσιακά θέματα» στη σχολική και δημόσια Ιστορία: διερευνώντας τις απόψεις των εκπαιδευτικών και της κοινής γνώμης σχετικά με τραυματικά ιστορικά θέματα	88
Πρόταση διαθεματικής διδασκαλίας των μαθημάτων της Αρχαίας, Νεοελληνικής γλώσσας και Βιολογίας με τη χρήση του Google Drive.	97
Νέοι προσανατολισμοί στη διδασκαλία και μάθηση στο σύγχρονο ελληνικό σχολείο	105
Η Νέα Ελληνική Γλώσσα στη ... σφαίρα της διεπιστημονικότητας: μία “παιγνιώδης” προσέγγιση διασύνδεσης της Νέας Ελληνικής με τη Φυσική, τα Μαθηματικά και τις ΤΠΕ	112
Αξιοποίηση ψηφιακών πόρων στη γλωσσική διδασκαλία: Ανάλυση εφαρμοσμένων στην πράξη εκπαιδευτικών σεναρίων της βάσης δεδομένων «Πρωτέας»	122
Καινοτόμες διδακτικές πρακτικές και μέθοδοι στον εκπαιδευτικό κλάδο ΠΕ03.	131
Αναστοχασμοί πάνω στο «Γεωμετρικό σχήμα» - Μια έρευνα με μαθητές Β΄ Λυκείου	132
Εκτιμήσεις αριθμητικών ποσοτήτων από παιδιά Α΄ και Β΄ Δημοτικού	141
Καινοτόμες διδακτικές πρακτικές και μέθοδοι στον εκπαιδευτικό κλάδο ΠΕ04	150
Σχολεία μαζί: είμαι μαθητής, διδάσκω και διδάσκομαι.....	150
Επτά Ιστορίες Φυσικής και Αθλητισμού.....	159
Από την Κυκλική Κίνηση στη «Σκοτεινή Ύλη».....	168
Δημιουργώντας μία τάξη χωρίς όρια_Η έννοια της αντίστροφης τάξης - Flipped classroom.	
Μία διδακτική πρόταση	175

Καινοτόμες διδακτικές πρακτικές και μέθοδοι στους εκπαιδευτικούς κλάδους ΠΕ05-ΠΕ06-ΠΕ07.	188
Experimenting with learning journal as an alternative mode of assessment	188
The use of e-portfolio in assessing level C1 English language learners' writing skills	199
«Άκουσε την ιστορία μου και μάθε για εμένα»: Ένα παιγνιώδες πρόγραμμα ψηφιακής αφήγησης για την επαφή με την ξένη γλώσσα στην προσχολική ηλικία.	221
Implementation of portfolios as an alternative assessment method and an innovative learning procedure	229
Language teaching in multicultural classrooms through fostering a multimodal environment: from theory to teaching practice in the Greek context	238
Primary-school EFL learners scriptwriting	245
Developing learners' motivation and 21st Century Skills via eTwinning Programs in a Greek State Lykeio.	252
Kulturbrücke. Γέφυρες πολιτισμού Ελλάδας-Τουρκίας. Με στόχο τη μεταγλωσσική, επικοινωνιακή, πολυγλωσσική και πολυπολιτισμική ικανότητα των μαθητών/τριών του 3ου Γυμνασίου Γιαννιτσών και του Ereğli IMKB Ataturk Anatolien Gymnasium αναδεικνύουμε τις δυνατότητες αξιοποίησης της Γερμανικής γλώσσας.	281
Diaries as an Alternative Method of Assessing Common Reading Strategies	288
Teaching Cultural Elements and Pro-social Behaviour to Preschoolers through Peppa Pig..	299
Η Διαφοροποίηση της διδασκαλίας στο μάθημα της γαλλικής γλώσσας: ένα σχέδιο διδασκαλίας για το γυμνάσιο.....	305
Η Ανταπόκριση των μαθητών στη Διδασκαλία της Ποίησης στο μάθημα των Αγγλικών.....	316
Charlie & Lola: An innovative way of promoting young learners' EFL lexical development .	323
Project-based Assessment in the EFL Class.....	330
Καινοτόμες διδακτικές πρακτικές και μέθοδοι στους εκπαιδευτικούς κλάδους ΠΕ09-ΠΕ13-ΠΕ18.	350
Σχεδιασμός και κατασκευή ξύλινου εκπαιδευτικού εργαλείου - παιχνιδιού για παιδιά με ειδικές μαθησιακές δυσκολίες.	351
Καινοτόμες διδακτικές πρακτικές και μέθοδοι στον εκπαιδευτικό κλάδο ΠΕ11.	358
Η χρήση της τεχνολογίας στην ανάπτυξη υγιεινών συμπεριφορών	358
Η παρακολούθηση της βηματομετρικής εξέλιξης μαθητών-τριών στην διάρκεια μιας δεκαετίας στην Ξάνθη	366
Οπτικές αναφορικά με την πρακτική άσκηση, των φοιτητών τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, μέσα από μια συγκριτική προσέγγιση φοιτητών κοινωνικής εργασίας και φοιτητών της σχολής Σ.Ε.Φ.Α.Α. του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης.....	372
Καινοτόμες διδακτικές πρακτικές και μέθοδοι στους εκπαιδευτικούς κλάδους ΠΕ12-ΠΕ17.	377
Η αξιοποίηση ελεύθερων λογισμικών προσομοίωσης στη διδασκαλία των τεχνολογικών μαθημάτων του Τομέα Ναυτιλιακών Επαγγελματιών και των ειδικοτήτων του	378
Καινοτόμες διδακτικές πρακτικές και μέθοδοι στον εκπαιδευτικό κλάδο ΠΕ16.	387

Οργάνωση και διοίκηση της εκπαιδευτικής καινοτομίας πρακτικής «διαπερατές αίθουσες διδασκαλίας». Μελέτη περίπτωσης εφαρμοσμένης καινοτομίας στο ολόημερο πρόγραμμα ενός Δημοτικού Σχολείου της Α΄ Περιφέρειας Αθηνών.	388
Καινοτόμες διδακτικές πρακτικές και μέθοδοι στους εκπαιδευτικούς κλάδους ΠΕ19-ΠΕ20.	397
Ανάπτυξη μαθημάτων εκπαιδευτικής ρομποτικής για μαθητές γυμνασίου. Εφαρμογή στην πλατφόρμα ασύγχρονης τηλεεκπαίδευσης Moodle.....	398
Καινοτόμες διδακτικές πρακτικές και μέθοδοι στους εκπαιδευτικούς κλάδους ΠΕ21-ΠΕ26.	407
Ο ρόλος της Ακουστικο-Λεκτικής Θεραπείας στην ανάπτυξη προφορικού λόγου παιδιών με ακουστικό βαρηκοΐας ή κοχλιακό εμφύτευμα.....	407
Καινοτόμες διδακτικές πρακτικές και μέθοδοι στον εκπαιδευτικό κλάδο ΠΕ60.	414
European School Radio: Σταθμός για Συνεργασία σχολείων διαφορετικών βαθμίδων.	414
Γραφοκινητικές δεξιότητες: Δυσκολίες και προτάσεις παρέμβασης στο σχολείο	422
Διαδίκτυο και Εκπαίδευση. Οφέλη, Κίνδυνοι, Ασφάλεια.....	434
Η παραγωγή ταινίας animation στο νηπιαγωγείο ως εργαλείο μάθησης.....	443
Καινοτόμες διδακτικές πρακτικές και μέθοδοι στον εκπαιδευτικό κλάδο ΠΕ70.	453
Η σημασία της επικοινωνίας μεταξύ της οικογένειας παιδιών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και του σχολείου.	453
Η εφαρμογή της ετεροαξιολόγησης ως μορφή αξιολόγησης στο πλαίσιο των καινοτόμων δράσεων.....	458
«Οι παρανοήσεις και οι δυσκολίες των παιδιών για τις κλασματικές αναπαραστάσεις και οι παρεμβάσεις με ΤΠΕ»	464
Επικοινωνία Προγραμμάτων Αγωγής Υγείας στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση με τη Χρήση Τεχνικών Μάρκετινγκ	476
Σχολικός εκφοβισμός: «Το πείραγμα που γίνεται εφιάλτης»	482
Διδάσκοντας την ελληνική ως δεύτερη/ξένη γλώσσα: σκέψεις και προβληματισμοί σε ζητήματα διδακτικής και μαθησιακής συμπεριφοράς μαθητών με μεταναστευτικό προφίλ πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης.....	492
Μαθαίνοντας αλλιώς τη Γλώσσα Γ΄ Δημοτικού.....	499
Τα παιδιά ως θύματα πολέμου: Μια πρόταση για τη διδασκαλία του Ολοκαυτώματος στο Δημοτικό Σχολείο μέσω της τεχνικής CineScience.	505
Διεπιστημονικότητα: γλωσσικά μαθήματα / λογοτεχνία και μουσική στο δημοτικό σχολείο	514
Ιστορική εκπαίδευση σε χώρους πολιτισμού: Μια πρόταση άτυπης μάθησης σχετικά με την ιστορία του τοπικού τύπου στο Κέντρο Ιστορίας και Πολιτισμού της εταιρείας Κλίαφα στα Τρίκαλα	522
Αρχές σχεδιασμού αποτελεσματικής διδασκαλίας, προσαρμογές και διευκολύνσεις για μαθητές με αναπηρία στη γενική τάξη	531
«Ελεύθεροι Πολιορκημένοι»: Προετοιμάζοντας συνεργατικά μια σχολική γιορτή με στόχο την προώθηση του κριτικού ιστορικού γραμματισμού και της συνεργατικής μάθησης.....	538

Η ενίσχυση του αισθήματος της «ευθύνης» στο πλαίσιο της διαφοροποίησης της διδασκαλίας. Μια διδακτική εφαρμογή.....	547
Μικροί αρχαιολόγοι, μεγάλοι οραματιστές: από το όραμα στη δημιουργία του ενδοσχολικού μουσείου.....	559
Η θεατρική σύμβαση στην ολόπλευρη ανάπτυξη μαθητών στο ολόημερο σύγχρονο δημοτικό «Παραμυθένιες Αλήθειες».....	567
Ο «μυστηριώδης κήπος»: ένα διαδραστικό παιχνίδι μεικτής πραγματικότητας για την απόκτηση λεξιλογίου στην εκμάθηση της αγγλικής ως δεύτερης/ξένης γλώσσας μέσω φυσικών διεπαφών.....	574
Η Διαφοροποιημένη διδασκαλία στην τάξη.....	583
Νέο Πρόγραμμα στα Θρησκευτικά του Δημοτικού Σχολείου: βασικός πυλώνας της ηθικής ανάπτυξης του παιδιού.....	593
Παιχνιδοποίηση (gamification) και Εκπαίδευση: Προκλήσεις και Προϋποθέσεις.....	600
Ανάπτυξη δράσεων για τη διόρθωση της ορθογραφίας στους μαθητές της Β' Δημοτικού με απώτερο στόχο τη βελτίωση της σχολικής αποτελεσματικότητας της τάξης.....	607
Αξιοποίηση Τ.Π.Ε. στη διδασκαλία και τη μάθηση (εκπ/κό λογισμικό, διαδίκτυο κ.λπ.).....	616
Η Διδασκαλία της Φυσικής Αγωγής με τη χρήση ΤΠΕ.....	617
Theorizing the usage of social media in education.....	622
«Καλή όρεξη!»: Δημιουργία wiki για τη συνεργατική διδασκαλία της Αγγλικής και της Γερμανικής γλώσσας μέσω του γνωστικού αντικείμενου των Εικαστικών.....	632
«Ψηφιακές Δεξιότητες: Ψηφιακή Γραφή και e-Books».....	641
Σχεδίαση διαδικτυακών κουίζ με το SurveyMonkey και η ενσωμάτωσή τους στην εκπαιδευτική διαδικασία.....	652
«Αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών στην πολιτιστική εκπαίδευση: ένα παράδειγμα εφαρμογής».....	661
Η χρήση των ΤΠΕ στις γνωστικές και μεταγνωστικές δεξιότητες των χαρισματικών παιδιών.....	671
ΤΠΕ στην εκπαίδευση - Εφαρμογή της γλώσσας προγραμματισμού Scratch και του μικροελεγκτή Arduino στην Εκπαίδευση.....	678
Μια αξιολογική προσέγγιση της Νεοελληνικής Γλώσσας Γυμνασίου με χρήση ΤΠΕ.....	685
Εισαγωγή του προγραμματισμού με την εφαρμογή ScratchJr στο νηπιαγωγείο και η συμβολή του στην κατάκτηση της υπολογιστικής σκέψης των νηπίων με την μέθοδο της μικτής μάθησης.....	693
Τα οφέλη της Τεχνολογίας της Επαυξημένης Πραγματικότητας στην Εκπαίδευση και την Ειδική Αγωγή.....	700
Διδακτική προσέγγιση του “Κύκλου του Νερού” μέσα από το πρόγραμμα Scratch.....	709
Το WEB 2.0. στην Ελληνική εκπαιδευτική πραγματικότητα.....	717
Climate Change as a Tragedy of the Commons. A NetLogo Experience in School.....	725
Η αξιοποίηση του κινηματογράφου στη διδασκαλία της Ιστορίας: δυσκολίες και προοπτικές.....	735

Λογισμικό αυτόματης μετατροπής ομιλίας ή/και κειμένου στην Ελληνική Νοηματική Γλώσσα (ENΓ) με χρήση βίντεο	740
E-Learning: Categorization of potentials and challenges in educational environments	750
Μέσα κοινωνικής δικτύωσης και εκπαίδευση	759
Καταγραφή μαθησιακών εμπειριών και εξαγωγή αναλυτικών με το πρότυπο Experience API	766
With love's light wings did I o'er-perch these walls: στα άδυτα του Θεάτρου με οδηγό τις δημιουργικές ανησυχίες των μαθητών και με την αξιοποίηση ψηφιακών εργαλείων.	777
Ειδική Αγωγή (σε όλες τις εκπαιδευτικές βαθμίδες).....	787
Μαθησιακές δυσκολίες και προβλήματα συμπεριφοράς.....	787
A Critical Comparison of Current Intervention Strategies in Dysgraphia	796
The psychosocial impact of reading difficulties and relevant interventions: A comparative literature review.....	800
Αισθητηριακές προσεγγίσεις σε μαθητές με αυτισμό, στα πλαίσια ενίσχυσης και παιδαγωγικής κατεύθυνσης στην εκπαιδευτική διαδικασία	805
Η μεθοδολογία της παρατήρησης σε μαθητή με νοητική αναπηρία	811
Η ακαδημαϊκή πρόσβαση μιας κωφής φοιτήτριας στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση	823
Πολιτική και κοινωνική διαπαιδαγώγηση των μαθητών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης με μαθησιακές δυσκολίες	831
Στρατηγικές Συμπερίληψης Παιδιού με Αυτισμό στην Προσχολική Ηλικία: Μελέτη Περίπτωσης.....	839
Η Τέχνη του Χορού σε Άτομα με Νοητική Ανεπάρκεια – Νοητική Ανωριμότητα	848
Προεπαγγελματική Μαθησιακή Ετοιμότητα στην Ειδική Αγωγή και Εκπαίδευση.....	855
Πλαίσιο Εκπαίδευσης και Εργασίας Ατόμων με Αυτισμό στην Ευρώπη	866
Διερεύνηση κινήτρων σε υπηρετούντες εκπαιδευτικούς ειδικής αγωγής αναφορικά με την επιλογή του επαγγέλματός τους	876
Εμπειρίες «συνεκπαίδευσης» - Μελέτη περίπτωσης μαθητή με αυτισμό.....	884
Η επίδραση της LEGO ® based Therapy στην Ανάπτυξη των Κοινωνικών Δεξιοτήτων των παιδιών που βρίσκονται στο Φάσμα του Αυτισμού	891
«Η αφήγηση και δραματοποίηση πρότυπων παραμυθιών και το Θεατρικό παιχνίδι ως διδακτικές μέθοδοι για τη βελτίωση των γνώσεων και την κατανόηση της αναπηρίας από τα μικρά παιδιά»	897
«Χτίζοντας Λιοντάρια» στη Χαιρώνεια. Πρόγραμμα ανάπτυξης κοινωνικών δεξιοτήτων μαθητών με αναπηρία	906
Ο Προσανατολισμός των Εκπαιδευτικών Παρεμβάσεων σε Παιδιά με Σύνδρομο Prader Willi	915
Occupational stress and stress coping mechanisms of special education teachers in Greece. Impact on personal life: a spillover model approach.....	921
Σχολική επιτυχία ή αποτυχία; Μια μελέτη περίπτωσης τεσσάρων Κρατών, στην προσπάθειά τους να γεφυρώσουν το μεταξύ τους χάσμα.	931

Ψυχοεκπαιδευτική παρέμβαση με την βοήθεια των ζώων: Μελέτη για τις επιπτώσεις της στα παιδιά με ειδικές ανάγκες και ο συσχετισμός της με την υπόθεση της βιοφιλίας.....	938
Η μέθοδος του Video Modeling για την προαγωγή κοινωνικών δεξιοτήτων σε παιδιά με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες.....	945
Μαθησιακές δυσκολίες και προβλήματα συμπεριφοράς.....	951
Η ομάδα ως πλαίσιο παρέμβασης της κοινωνικής εργασίας στις διαταραχές συμπεριφοράς στην Ειδική Αγωγή.....	960
Investigating the usefulness of computer-mediated task-based learning in the development of first and second language, social skills and social bonds for people with Asperger's syndrome	971
Καινοτόμες διδακτικές πρακτικές και μέθοδοι στον εκπαιδευτικό κλάδο ΠΕ30.	991
«Κοινωνική εργασία και Αυτισμός: χτίζοντας γέφυρες»	992
Ψηφιακός γραμματισμός & άτομα με προβλήματα ακοής.....	1000
Καινοτόμες διδακτικές πρακτικές και μέθοδοι στον εκπαιδευτικό κλάδο ΠΕ32. ...	1009
Το θέατρο και ο κινηματογράφος ως πηγές για τη διδασκαλία της μεταπολεμικής νεοελληνικής Ιστορίας	1010
Εκπαίδευση Ενηλίκων.....	1016
Η εκπαιδευτική μέθοδος project και πως αυτή εφαρμόζεται στην εκπαίδευση ενηλίκων και συγκεκριμένα στην αρχική επαγγελματική κατάρτιση.....	1017
Αξιολόγηση της Εκπαίδευσης Εκπαιδευτών συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης στην Πάτρα	1024
Βυζαντινή Εικονογραφία και Εκπαίδευση Ενηλίκων	1034
Το μουσείο ως χώρος δια βίου μάθησης ενηλίκων επισκεπτών.....	1040
Εκπαίδευση Ενηλίκων για ευπαθείς ομάδες: Η περίπτωση των αναπήρων	1046
Ο Γαργαντούας μετασχηματίζεται... ..	1052
Ένα πρότζεκτ συνεργατικής μετάφρασης σε δημόσιο ΙΕΚ	1062
Στρατηγικές κατανόησης γραπτού λόγου: Οι φοιτητές αναστοχάζονται και συζητούν για τη χρήση τους σε ειδικά κείμενα στην ξένη γλώσσα	1070
Η διδασκαλία των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων για ένα Δημοκρατικό Σχολείο	1078
«Οι ιστορίες ζωής ως τρόπος επαναπροσδιορισμού της εκπαιδευτικής πολιτικής στην εκπαίδευση ενηλίκων»	1085
Μετασχηματίζοντας στερεότυπα φύλων μέσα από το επάγγελμα. Η περίπτωση της Υπατίας	1091
Η διάχυση των δράσεων του ΙΕΚ Καρδίτσας και η σύνδεση τους ως ενισχυτές των κινήτρων στην ΕΕΚ	1100
Η εκπαίδευση στις φυλακές ως εργαλείο αύξησης απασχολησιμότητας και κοινωνικής επανένταξης – το πρόγραμμα «θερινό σχολείο 2017» στο κατάστημα κράτησης Γρεβενών	1106
Αξιολόγηση βάσει φακέλου: οι απόψεις καταρτιζόμενων Δ.Ι.Ε.Κ.....	1112

Η διάδοση των ιδεών της Μετασχηματίζουσας μάθησης στην Ελλάδα- Εφαρμογή της προσέγγισης του Freire	1124
Σχεδιασμός προγράμματος Εκπαίδευσης Ενηλίκων βάσει των εκπαιδευτικών αναγκών ατόμων τρίτης ηλικίας Αθηναίων δημοτών	1131
Εκπαίδευση των Προσφύγων μαθητών	1138
Προβληματισμοί σχετικά με τη γλωσσική-πολιτισμική ποικιλομορφία νηπίων προσφύγων στη διαδικασία υλοποίησης διαπολιτισμικής εκπαιδευτικής δράσης στο νηπιαγωγείο ...	1138
Οι Καλές Τέχνες και ο διττός ρόλος τους στην εκπαίδευση προσφύγων στο νηπιαγωγείο	1145

Μια αξιολογική προσέγγιση της Νεοελληνικής Γλώσσας Γυμνασίου με χρήση ΤΠΕ

Μουστάκα Θεοδώρα

Φιλολόγος, Διευθύντρια 3^{ου} Γυμνασίου Κοζάνης, με μεταπτυχιακό τίτλο του Παιδαγωγικού τμήματος Νηπιαγωγών του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας στη Διδακτική Μεθοδολογία με χρήση Νέων Τεχνολογιών
doramoustaka@yahoo.g

Ντίνιας Κωνσταντίνος

Καθηγητής Γλωσσολογίας-Ελληνικής Γλώσσας και της Διδακτικής της στο τμήμα Νηπιαγωγών του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας
kdinas@uowm.gr

Περίληψη

Με σκοπό τη διερεύνηση των απόψεων των μαθητών σχετικά με την αποτελεσματικότητα της διδασκαλίας της Νεοελληνικής Γλώσσας με χρήση ΤΠΕ, σχεδιάσαμε και εφαρμόσαμε στην τάξη επτά (7) διδακτικά σενάρια για το μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας της Α΄ Γυμνασίου, με αξιοποίηση ποικίλων εργαλείων της Πληροφορικής, όπως των λογισμικών επεξεργασίας κειμένου (MS word) και παρουσιάσεων (MS powerpoint), του Διαδικτύου (Internet), των ηλεκτρονικών λεξικών και των σωμάτων κειμένων της Πύλης για την Ελληνική Γλώσσα, της κοινής χρήσης εγγράφων (googledocs), των ιστοεξερευνήσεων (webquest) και του εκπαιδευτικού λογισμικού «Γλώσσα η Ελληνική. Οι περιπέτειες των λέξεων». Το συμπέρασμα της έρευνάς μας είναι ότι η χρήση των ΤΠΕ στο συγκεκριμένο μάθημα προκάλεσε το έντονο ενδιαφέρον όλων των συμμετεχόντων μαθητών, την οικοδόμηση της γνώσης μέσα από την αυτενέργεια, τον πειραματισμό με τις νέες διδακτικές μεθόδους, τη διερεύνηση της γνώσης μέσα από τη διδακτική πρακτική, τη συνεργασία, καθώς και τη θετική τους στάση απέναντι στο μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας.

Λέξεις κλειδιά: Τ.Π.Ε., Ηλεκτρονικά λεξικά, Σώματα κειμένων, Googledocs, Webquest.

Εισαγωγή

Οι εξελίξεις στον χώρο της γλωσσολογίας αλλά και οι κοινωνικές αλλαγές που συντελέστηκαν με τις εφαρμογές των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών (ΤΠΕ) οδήγησαν, τις τελευταίες δεκαετίες, στην αμφισβήτηση του παραδοσιακού τρόπου διδασκαλίας της γλώσσας, τον οποίο χαρακτήριζε φορμαλισμός, παθητικότητα, απομνημόνευση και στατικότητα, προκαλώντας αναζητήσεις νέων προσεγγίσεων του γλωσσικού μαθήματος (Χαραλαμπόπουλος, 1999). Επιπλέον, με τη ραγδαία ανάπτυξη και επικράτηση της τεχνολογίας των υπολογιστών και των Μ.Μ.Ε. εμφανίστηκε μία νέα μορφή κειμένων, τα πολυτροπικά, στα οποία συνδυάζεται ο γλωσσικός με τον ηχητικό και τον οπτικό σημειωτικό τρόπο μετάδοσης της πληροφορίας. Ο συνδυασμός αυτός δημιούργησε συνθήκες για νέες χρήσεις της γλώσσας, στις οποίες προβάλλεται ο πολυτροπικός χαρακτήρας της επικοινωνίας (Χαραλαμπόπουλος, 2003).

Όλα αυτά είχαν ως αποτέλεσμα τη διαμόρφωση μιας νέας αντίληψης για τη γλωσσική διδασκαλία, η οποία επηρέασε το περιεχόμενο των Προγραμμάτων Σπουδών, όπως εκφράζεται μέσα από τη διατύπωση του Ε.Π.Π.Σ και κυρίως του Δ.Ε.Π.Π.Σ., με σκοπό να καλλιεργήσει στους μαθητές την ικανότητα να χρησιμοποιούν τη γλώσσα με τον πλέον κατάλληλο για κάθε περίπτωση τρόπο, αναπτύσσοντας ταυτόχρονα κριτική συνείδηση των χρήσεων και των λειτουργιών της (Χαραλαμπόπουλος, 2003). Επιπλέον, η εισαγωγή των ΤΠΕ στην εκπαίδευση διεύρυνε τις ευκαιρίες των μαθητών όσον αφορά στην καλλιέργεια της

γλωσσικής και επικοινωνιακής τους ικανότητας, με τη συμμετοχή τους σε αυθεντικές κοινωνικές καταστάσεις (Κουτσογιάννης, 2001:17-18). Επίσης, μέσω των δυνατοτήτων που προσφέρουν, προσέδωσαν μία ευρύτερη διάσταση στον όρο *γραμματισμός* (literacy): όχι μόνο ικανότητα του ατόμου να γράφει, να διαβάζει και να κατανοεί ένα κείμενο, αλλά και ικανότητά του να αναζητά, να διαχειρίζεται και να αξιοποιεί τη νέα γνώση με κριτική διάθεση και σε διάφορες επικοινωνιακές συνθήκες (Χατζησαββίδης, 2003).

Αν και οι ΤΠΕ δεν αποτελούν πανάκεια για όλα τα εκπαιδευτικά προβλήματα, μπορούν να αξιοποιηθούν στη γλωσσική διδασκαλία με θετικά αποτελέσματα, αφού, μέσω του ευχάριστου και πλούσιου σε ερεθίσματα περιβάλλοντος που προσφέρουν, δίνουν την ευκαιρία στους μαθητές να αυτενεργήσουν και να οδηγηθούν στη μάθηση μέσα από τον πειραματισμό και τη μεταξύ τους συνεργασία (Κυρίδης, Δρόσος & Ντίνας, 2005:14,165, 182).

Μεθοδολογία έρευνας

Λαμβάνοντας υπόψη όσα εισαγωγικά εκθέσαμε, σχεδιάσαμε επτά διδακτικά σενάρια για το μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας στο Γυμνάσιο, μαθητοκεντρικού χαρακτήρα με αξιοποίηση των ΤΠΕ, της ομαδοσυνεργατικής διδασκαλίας και της ανακαλυπτικής διαδικασίας της μάθησης και τα εφαρμόσαμε με σκοπό να διερευνήσουμε τον βαθμό αποδοχής τους από τους μαθητές και την αποτελεσματικότητά τους ως προς τη μάθηση. Τα σενάρια αυτά αναφέρονται στις πρώτες τέσσερις ενότητες του σχολικού εγχειριδίου της Νεοελληνικής Γλώσσας Α' Γυμνασίου και σχετίζονται άμεσα με το Αναλυτικό Πρόγραμμα, αξιοποιούν δε τις δυνατότητες ποικίλων εργαλείων της Πληροφορικής, όπως των λογισμικών επεξεργασίας κειμένου (MS word) και παρουσιάσεων (MS powerpoint), του Διαδικτύου (Internet), των ηλεκτρονικών λεξικών και των σωμάτων κειμένων της Πύλης για την Ελληνική Γλώσσα, των κοινής χρήσης εγγράφων (googledocs), των ιστοεξερευνήσεων (webquest) και του εκπαιδευτικού λογισμικού «Γλώσσα η Ελληνική. Οι περιπέτειες των λέξεων».

Για την πληρέστερη κατανόηση της εργασίας μας παραθέτουμε τη συνοπτική περιγραφή των εν λόγω διδακτικών σεναρίων.

1^ο: Είδη προφορικού και γραπτού λόγου: Η προτεινόμενη διδακτική πρόταση αφορά στο Β' μέρος της 2^{ης} ενότητας του σχολικού εγχειριδίου της Νεοελληνικής Γλώσσας της Α' Γυμνασίου με τίτλο «Τα είδη προφορικού και γραπτού λόγου». Σχεδιάστηκε σύμφωνα με τις δυνατότητες που προσφέρει το εκπαιδευτικό λογισμικό «Γλώσσα η Ελληνική. Οι περιπέτειες των λέξεων». Με τη βοήθεια του ευχάριστου μαθησιακού περιβάλλοντος του λογισμικού, το οποίο συνδυάζει εικόνα, ήχο και γραφικά, καθώς και με τη δυνατότητα αλληλεπίδρασης των μαθητών με αυτό, επιχειρείται η καθοδήγησή τους στην κατανόηση της διαφοροποίησης του γραπτού από τον προφορικό λόγο, της ποικιλότητας των κειμένων και του ύφους τους ανάλογα με την περίπτωση καθώς και στον πειραματισμό για τη συγγραφή διαφορετικών κειμένων.

2^ο: Δομή της Παραγράφου: Η πρόταση αναφέρεται στο Γ' και εν μέρει στο Δ' μέρος της 2^{ης} ενότητας του σχολικού βιβλίου και επιχειρείται η διδασκαλία της δομής της παραγράφου με τη χρήση των λογισμικών παρουσιάσεων και επεξεργασίας κειμένων.

3^ο: Συνεργατική βελτίωση γραπτού λόγου: Επιχειρείται μία διαφορετική προσέγγιση του τρόπου διόρθωσης των ασκήσεων παραγωγής λόγου των μαθητών με την αξιοποίηση της κοινής χρήσης εγγράφων (googledocs). Οι μαθητές βασιζόμενοι σε κριτήρια που έχουν τεθεί από τον εκπαιδευτικό προτείνουν διορθώσεις στον παραγόμενο γραπτό λόγο των συμμαθητών τους, με ταυτόχρονη αιτιολόγηση των επιλογών τους. Στη συνέχεια έχουν την ευκαιρία να επεξεργαστούν εκ νέου το κείμενό τους υιοθετώντας όλες ή μερικές από τις προτεινόμενες διορθώσεις. Ο εκπαιδευτικός μπορεί να καταθέσει σε δεύτερη φάση τις δικές του υποδείξεις.

4^ο: Γνωριμία με τον «Αρκτούρο» μέσω ιστοεξερεύνησης-πολυτροπικό κείμενο: Το προτεινόμενο διδακτικό σενάριο αποσκοπεί στην παραγωγή ενός άρθρου πολυτροπικού χαρακτήρα με θέμα την περιβαλλοντική οργάνωση «Αρκτούρος». Σχετίζεται με το Ε' μέρος της 3^{ης} ενότητας του σχολικού εγχειριδίου. Για την επίτευξη του σκοπού αυτού οι μαθητές

αναλαμβάνουν μία ιστοεξερεύνηση (*webquest*), προκειμένου να συγκεντρώσουν τις πληροφορίες που απαιτούνται για τη συγγραφή του ζητούμενου άρθρου και οδηγούνται σε μία καθοδηγούμενη ανακάλυψη της γνώσης με τη δημιουργία ενός νέου, πιο ευχάριστου μαθησιακού περιβάλλοντος, που συνδυάζει εικόνα, ήχο, γραφικά και πληθώρα πληροφοριών από το Διαδίκτυο (Sox & Rubinstein-Ávila, 2009).

5^ο-7^ο : Διδακτικά σενάρια με αξιοποίηση των δυνατοτήτων των ηλεκτρονικών λεξικών του «Ηλεκτρονικού Κόμβου για την υποστήριξη των διδασκόντων την ελληνική γλώσσα» του Κέντρου Ελληνικής γλώσσας (www.komvos.edu.gr):

5^ο Εφαρμογή στο Δ' μέρος της 2^{ης} ενότητας του σχολικού εγχειριδίου, όπου επιδιώκεται η κριτική αναζήτηση ερμηνείας άγνωστων λέξεων που σχετίζονται με τη σχολική ζωή στα ηλεκτρονικά λεξικά και η κωδικοποίηση της σωστής ορθογραφίας καταλήξεων ουσιαστικών.

6^ο Εφαρμογή στο Γ2 μέρος της 4^{ης} ενότητας του σχολικού εγχειριδίου, όπου επιχειρείται η διδασκαλία της κλίσης των επιθέτων σε -ης, -ες στηριγμένη στα σώματα κειμένων του ΚΕΓ (Kazazis & Koutsogiannis, 2001) και με πρακτική εφαρμογή με ασκήσεις του εκπαιδευτικού αλλά και των ίδιων των μαθητών.

7^ο Εφαρμογή στο Δ' μέρος της 4^{ης} ενότητας του σχολικού εγχειριδίου. Με τη βοήθεια του μαθησιακού περιβάλλοντος των ηλεκτρονικών λεξικών οι μαθητές κατανοούν τους τρόπους σχηματισμού των λέξεων και εξασκούνται στη δημιουργία τους με τη διαδικασία της παραγωγής και της σύνθεσης.

Τα τρία διδακτικά σενάρια (5-7) που στηρίχθηκαν στη χρήση των ηλεκτρονικών λεξικών και των σωμάτων κειμένων θεωρήθηκαν ως ένα στην αξιολόγηση, αφού ήταν κοινό το τεχνολογικό μέσο που χρησιμοποιήθηκε.

Σκοπός της έρευνας

Βασικός σκοπός της έρευνας είναι η διερεύνηση των απόψεων των μαθητών σχετικά με την αποτελεσματικότητα της διδασκαλίας της Νεοελληνικής Γλώσσας με χρήση ΤΠΕ, καθώς και η συγκριτική αξιολόγηση των διαφορετικών ΤΠΕ που χρησιμοποιήθηκαν, σύμφωνα με τις απόψεις των μαθητών. Η γενική υπόθεση της έρευνας είναι ότι η αξιοποίηση των ΤΠΕ στη γλωσσική διδασκαλία διαμορφώνει ένα ευχάριστο και πλούσιο σε ερεθίσματα περιβάλλον δίνοντας τη δυνατότητα στους μαθητές να αυτενεργήσουν και να οδηγηθούν αβίαστα στη μάθηση μέσα από τον πειραματισμό και τη μεταξύ τους συνεργασία.

Εργαλείο

Ως μέσο συλλογής δεδομένων χρησιμοποιήθηκε ένα ερωτηματολόγιο το οποίο δόθηκε προς συμπλήρωση στους μαθητές μετά την ολοκλήρωση όλων των σεναρίων και αποτελούνταν από δύο ενότητες: η πρώτη περιλάμβανε ατομικές και οικογενειακές πληροφορίες και η δεύτερη ερωτήσεις κλειστού τύπου για την αξιολόγηση των διδακτικών εφαρμογών σε πέντε άξονες: α) την αποτελεσματικότητα των σεναρίων, β) το βαθμό ενδιαφέροντος που τους προκάλεσαν, γ) το βαθμό προώθησης της συνεργασίας μεταξύ τους, δ) την ικανοποίηση από τα τεχνολογικά μέσα που χρησιμοποιήθηκαν και ε) το βαθμό δυσκολίας των τεχνολογικών μέσων. Για τις ερωτήσεις της β' ενότητας χρησιμοποιήθηκε η πενταβάθμια κλίμακα Likert, όπου το 1 αντιστοιχεί με το μικρότερο σημείο συμφωνίας και το 5 με το μεγαλύτερο.

Ανάλυση

Για την ανάλυση των ερευνητικών δεδομένων του ερωτηματολογίου έγινε περιγραφική και επαγωγική στατιστική ανάλυση. Συντάχτηκαν πίνακες κατανομής συχνοτήτων και ο μέσος όρος ως μέτρο κεντρικής τάσης καθώς και η τυπική απόκλιση ως μέτρο διασποράς για την περίπτωση των ποσοτικών μεταβλητών. Στο στάδιο της επαγωγικής στατιστικής εφαρμόστηκε το κριτήριο t-test για ανεξάρτητα δείγματα, για να ελεγχθεί η σχέση ανάμεσα στις κατηγορικές μεταβλητές δύο κατηγοριών, με τις ποιοτικές μεταβλητές σε διατακτική κλίμακα με μονό αριθμό κατηγοριών (Ανδρεαδάκης &

Βάμβουκας, 2005: 73). Δεν παρουσιάζονται πολλοί πίνακες λόγω του περιορισμού στον αριθμό των σελίδων του άρθρου.

Το δείγμα

Τα διδακτικά σενάρια εφαρμόστηκαν σε ένα τυχαία επιλογής τμήμα της Α' Γυμνασίου αστικού κέντρου, με δυναμικό 22 δωδεκάχρονους μαθητές (10 αγόρια και 12 κορίτσια), από τους οποίους οι 18 κατοικούν στην πόλη και οι 4 (2 αγόρια και 2 κορίτσια) σε κοντινά χωριά. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι όλοι οι συμμετέχοντες μαθητές είναι εξοικειωμένοι με τη χρήση Η/Υ, οι 21 (95,5%) μάλιστα δήλωσαν ότι τον χρησιμοποιούν περισσότερο από 1,5 χρόνο. Όσον αφορά στις ώρες ασχολίας τους με τον Η/Υ ανά ημέρα η πλειοψηφία τους (59,1%) ασχολείται έως 3 ώρες ή και περισσότερο, ενώ έως 1 το 40,9%. Τέλος, από τους 22 μόνο 2 μαθητές δεν έχουν σύνδεση με το διαδίκτυο στο σπίτι τους. Σχετικά με προηγούμενη εμπειρία τους στην ομαδοσυνεργατική διδακτική μέθοδο και στη διδασκαλία κάποιου μαθήματος με χρήση ΤΠΕ, το 54,5% απάντησε ότι είχε διδαχθεί ξανά με ομαδοσυνεργατική μέθοδο και το 36,4% με χρήση ΤΠΕ. Τέλος, αναφορικά με το μορφωτικό επίπεδο των γονέων, το 59,1% των πατέρων και το 63,6% των μητέρων έχουν ανώτερη ή ανώτατη μόρφωση, ενώ δεν υπάρχουν στο δείγμα γονείς με μόρφωση Δημοτικού ή 3τάξιου Γυμνασίου.

Αποτελέσματα έρευνας

Σε σχέση με τον πρώτο άξονα, τον βαθμό αποτελεσματικότητας των διδακτικών σεναρίων, οι ερωτώμενοι μαθητές θεώρησαν αποτελεσματικότερο το σενάριο που διαπραγματευόταν τη δημιουργία ενός πολυτροπικού κειμένου για τον Αρκτούρο με χρήση του διαδικτύου-ιστοεξερεύνησης και ακολουθούν η διδασκαλία του προφορικού-γραπτού λόγου με χρήση εκπαιδευτικού λογισμικού, η διδασκαλία της παραγράφου με χρήση των λογισμικών παρουσιάσεων και επεξεργασίας κειμένου, η διδασκαλία γραμματικής και λεξιλογίου με χρήση των ηλεκτρονικών λεξικών και των σωμάτων κειμένων και τέλος η συνεργατική διόρθωση γραπτού λόγου με χρήση googledocs.

Σε σχέση με τον βαθμό ενδιαφέροντος πρώτη στις προτιμήσεις τους ξεχώρισε η διδασκαλία της δομής της παραγράφου με χρήση των λογισμικών παρουσιάσεων και επεξεργασίας κειμένου και στη συνέχεια η δημιουργία ενός πολυτροπικού κειμένου για τον Αρκτούρο με χρήση του διαδικτύου-ιστοεξερεύνησης, η συνεργατική διόρθωση γραπτού λόγου με χρήση googledocs, η διδασκαλία γραμματικής και λεξιλογίου με χρήση των ηλεκτρονικών λεξικών και των σωμάτων κειμένων και τέλος η διδασκαλία της παραγράφου με χρήση των λογισμικών παρουσιάσεων και επεξεργασίας κειμένου.

Το διδακτικό σενάριο για τη διδασκαλία της δομής της παραγράφου με χρήση των λογισμικών παρουσιάσεων και επεξεργασίας κειμένου συγκέντρωσε τον θετικότερο βαθμό προώθησης της συνεργασίας των μαθητών

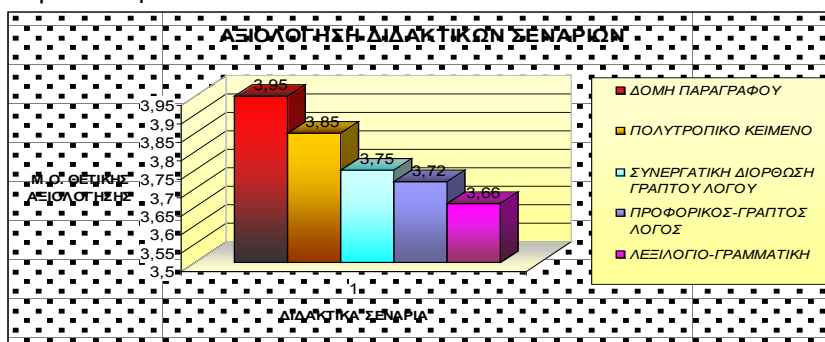
Η ιεράρχηση των σεναρίων σε σχέση με την ικανοποίηση που προκάλεσαν στους μαθητές τα τεχνολογικά μέσα που χρησιμοποιήθηκαν απεικονίζεται στον πίνακα 1.

Πίνακας 1. Κατανομή συχνοτήτων αναφορικά με τον βαθμό ικανοποίησης που προκάλεσε η χρήση των ΤΠΕ. Μέσος όρος και τυπική απόκλιση της κατανομής

Διδακτικά σενάρια	Δείκτες	
	Μ.Ο.	Τ.Α.
Πολυτροπικό κείμενο-webquest-διαδίκτυο	4,18	,853
Παράγραφος-p.p.& word	4,14	,710
Προφορικός-γραπτός λόγος-εκπαιδευτικό λογισμικό	4,05	,899
Συνεργατική διόρθωση γραπτού λόγου-googledocs-mail	4,05	1,253
Γραμματική, λεξιλόγιο-ηλεκτρονικά λεξικά, σώματα κειμένων	3,82	,795

Τέλος, η αξιολόγηση του βαθμού δυσκολίας της χρήσης των ΤΠΕ απέδειξε ότι κανένα δε δυσκόλεψε ιδιαίτερα τους συμμετέχοντες μαθητές.

Από τη σύγκριση των Μ.Ο. σε όλους τους άξονες αξιολόγησης προκύπτει ότι τις περισσότερες θετικές κριτικές συγκέντρωσε η διδασκαλία της δομής της παραγράφου με χρήση του λογισμικού παρουσιάσεων (MS powerpoint) και του επεξεργαστή κειμένου (MS word), βλ. Γρ. Παράσταση 1.

Γραφική παράσταση 1: Κατανομή συχνοτήτων των Μ.Ο. αναφορικά με τη συνολική αξιολόγηση των διδακτικών σεναρίων.

Όσον αφορά στην αξιολόγηση των διδακτικών εφαρμογών σε σχέση με το φύλο των μαθητών παρατηρήθηκε ότι στους άξονες «αποτελεσματικότητα ως προς τη μάθηση», «πρόκληση ενδιαφέροντος», «προώθηση της συνεργασίας» και «βαθμός ικανοποίησης από τις χρησιμοποιούμενες ΤΠΕ» τα κορίτσια παρουσίασαν υψηλότερο Μ.Ο. στην αξιολόγηση όλων των διδακτικών σεναρίων από αυτόν των αγοριών. Αντίθετα, στον τελευταίο άξονα «βαθμός δυσκολίας των χρησιμοποιούμενων ΤΠΕ» σε 3 από τα 5 διδακτικά σεναρία υπερέχει ο Μ.Ο. της αξιολόγησης των αγοριών (πίνακας 2). Από τη στατιστική ανάλυση των δεδομένων, όμως, σημαντική στατιστική διαφορά ανάμεσα στις απόψεις αγοριών και κοριτσιών παρατηρήθηκε μόνο σε 5 περιπτώσεις, βλ. πίνακα 2.

Πίνακας 2. Μέσοι όροι και τυπικές αποκλίσεις ανάλογα με το φύλο των συμμετεχόντων μαθητών. Στατιστική σημαντικότητα των διαφορών των Μ.Ο.

Διδακτικά σεναρία	Αγόρια		Κορίτσια		Έλεγχος στατιστικής σημαντικότητας		
	Μ.Ο	Τ.Α	Μ.Ο	Τ.Α	T	df	p
Αποτελεσματικότητα ως προς τη μάθηση							
Πολυτροπικό κείμενο-webquest- διαδίκτυο	4,20	1,033	4,50	0,798	-0,769	20	0,451
Προφορικός- γραπτός λόγος - εκπαιδευτικό λογισμικό	3,90	0,738	4,17	0,389	-1,087	20	0,290
Παράγραφος- p.p.& word	3,90	1,449	4,08	0,669	-0,392	20	0,699
Συνεργατική διόρθωση γραπτού λόγου- googledocs	3,60	1,075	4,17	0,835	-1,392	20	0,179
Γραμματική, λεξιλόγιο- ηλεκτρονικά λεξικά, σώματα κειμένων	3,50	1,354	4,33	0,778	-1,808	20	0,086
Πρόκληση ενδιαφέροντος							
Παράγραφος-rprt& word	3,90	1,287	4,08	0,669	-0,430	20	0,672
Συνεργατική διόρθωση γραπτού λόγου- googledocs	3,80	1,229	4,42	0,793	-0,246	20	0,808
Πολυτροπικό κείμενο-webquest -διαδίκτυο	3,30	1,567	4,42	0,793	-2,165	20	0,043
Γραμματική, λεξιλόγιο- ηλεκτρονικά λεξικά, σώματα	3,10	1,197	4,08	0,793	-2,307	20	0,032

κειμένων							
Προφορικός-γραπτός λόγος-εκπαιδευτικό λογισμικό	3,10	1,287	4	0,426	-2,287	20	0,033
Προώθηση συνεργασίας	M.O	T.A	M.O	T.A	T	df	p
Παράγραφος-rprt& word	4,20	1,317	4,08	0,669	0,269	20	0,791
Γραμματική, λεξιλόγιο-ηλεκτρονικά λεξικά, σώματα κειμένων	4	1,333	4	0,853	0	20	1
Προφορικός-γραπτός λόγος-εκπαιδευτικό λογισμικό	3,50	1,509	4	0,603	-1,055	20	0,304
Συνεργατική διόρθωση γραπτού λόγου- googledocs	3,40	1,075	4,33	0,651	-2,511	20	0,021
Πολυτροπικό κείμενο-webquest- διαδίκτυο	2,80	1,751	4,25	0,965	-2,462	20	0,023
Βαθμός ικανοποίησης από ΤΠΕ	M.O	T.A	M.O	T.A	T	df	p
Παράγραφος-rprt& word	4,10	0,738	4,17	0,718	-0,214	20	0,833
Πολυτροπικό κείμενο-webquest-διαδίκτυο	3,80	0,789	4,50	0,798	-2,060	20	0,053
Προφορικός-γραπτός λόγος-εκπαιδευτικό λογισμικό	3,80	1,135	4,25	0,622	-1,181	20	0,252
Συνεργατική διόρθωση γραπτού λόγου- googledocs	3,50	1,509	4,50	0,798	-1,992	20	0,060
Γραμματική, λεξιλόγιο-ηλεκτρονικά λεξικά, σώματα κειμένων	3,50	0,850	4,08	0,669	-1,803	20	0,086
Βαθμός δυσκολίας ΤΠΕ	M.O	T.A	M.O	T.A	T	df	p
Παράγραφος-rprt& word	2,60	1,430	2,42	1,379	0,305	20	0,763
Πολυτροπικό κείμενο-webquest-διαδίκτυο	2,80	1,135	3,08	1,379	-0,519	20	0,609
Συνεργατική διόρθωση γραπτού λόγου- googledocs	2,90	1,449	2,67	1,073	0,434	20	0,669
Γραμματική, λεξιλόγιο-ηλεκτρονικά λεξικά, σώματα κειμένων	3,30	1,160	2,92	0,793	0,918	20	0,369
Προφορικός-γραπτός λόγος-εκπαιδευτικό λογισμικό	2,70	1,337	2,92	1,311	-0,382	20	0,706

Όσον αφορά στην αξιολόγηση σε σχέση με την πρότερη εμπειρία των μαθητών στην ομαδοσυνεργατική διδασκαλία δε σημειώθηκε καμία στατιστικώς σημαντική διαφορά, ενώ σε σχέση με την εμπειρία τους στη διδασκαλία με χρήση ΤΠΕ παρατηρήθηκε στατιστικώς σημαντική διαφορά μόνο στον τελευταίο άξονα, όπου φαίνεται ότι στη χρήση των ηλεκτρονικών λεξικών δυσκολεύτηκαν περισσότερο αυτοί που δήλωσαν ότι είχαν ξαναδιδαχθεί με χρήση ΤΠΕ. Το αναπάντεχο αποτέλεσμα μπορεί να εξηγηθεί ως εξής: η διδασκαλία με χρήση ΤΠΕ ποικίλλει όσον αφορά στα τεχνολογικά μέσα που μπορεί να χρησιμοποιήσει και τα ηλεκτρονικά λεξικά είναι ένα σύνθετο εργαλείο, που προϋποθέτει χρόνο για την πλήρη εξοικείωση των μαθητών με αυτό. Το ότι όλοι οι μαθητές έχουν υψηλό βαθμό εξοικείωσης με τους Η/Υ τους καθιστά ικανούς να χρησιμοποιήσουν όλες τις ΤΠΕ, είτε έχουν ξαναδιδαχθεί με αυτό τον τρόπο είτε όχι. Από κει και πέρα ο χρόνος και ο βαθμός εξοικείωσης με το μέσο σχετίζεται με τις δεξιότητες του κάθε μαθητή.

Αναφορικά με την αξιολόγηση σε σχέση με τον τόπο κατοικίας παρατηρήθηκε στατιστικώς σημαντική διαφορά μόνο στον τελευταίο άξονα, όπου φαίνεται ότι στη χρήση των ηλεκτρονικών λεξικών δυσκολεύτηκαν περισσότερο οι μαθητές που κατοικούν στην πόλη.

Όσον αφορά στην αξιολόγηση σε σχέση με την ημερήσια ενασχόληση με τον Η/Υ παρατηρήθηκε στατιστικώς σημαντική διαφορά μόνο στον τέταρτο άξονα, όπου φαίνεται ότι οι μαθητές που ασχολούνται ημερησίως μία ώρα με τον Η/Υ ικανοποιήθηκαν περισσότερο από τη χρήση των ηλεκτρονικών λεξικών από ό,τι οι υπόλοιποι μαθητές που ασχολούνται περισσότερες ώρες. Αξίζει να αναφερθεί ότι οι ίδιοι μαθητές εξέφρασαν μεγαλύτερο ενδιαφέρον και ικανοποίηση σχεδόν για όλα τα διδακτικά σενάρια και τα τεχνολογικά μέσα που χρησιμοποιήθηκαν σε σχέση με τους φανατικότερους χρήστες, χωρίς όμως να προκύψει σημαντική στατιστική διαφορά κατά την επαγωγική στατιστική επεξεργασία.

Αναφορικά με την αξιολόγηση σε σχέση με το μορφωτικό επίπεδο των πατέρων παρατηρήθηκε ότι οι μαθητές που έχουν πατέρα με ανώτερη ή ανώτατη μόρφωση συγκέντρωσαν μεγαλύτερο Μ.Ο. σε όλους τους άξονες αξιολόγησης και σχεδόν για όλα τα διδακτικά σενάρια, ενώ δήλωσαν επίσης ότι δυσκολεύτηκαν λιγότερο σε όλες τις διδακτικές εφαρμογές. Στατιστικώς σημαντική διαφορά προέκυψε στον δεύτερο και τέταρτο άξονα, όπου φαίνεται ότι οι μαθητές με πατέρα ανώτερης μόρφωσης εκδήλωσαν μεγαλύτερο ενδιαφέρον και ικανοποίηση για τη δημιουργία πολυτροπικού κειμένου με χρήση ιστοεξερεύνησης.

Όσον αφορά στην αξιολόγηση σε σχέση με το μορφωτικό επίπεδο των μητέρων παρατηρήθηκε ότι οι μαθητές που έχουν μητέρα με ανώτερη ή ανώτατη μόρφωση συγκέντρωσαν μεγαλύτερο Μ.Ο. σε όλους τους άξονες αξιολόγησης και σχεδόν για όλα τα διδακτικά σενάρια. Σε σχέση με τον βαθμό δυσκολίας, σε τρεις εφαρμογές δυσκολεύτηκαν περισσότερο οι μαθητές με μητέρα με μόρφωση δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και σε δύο οι μαθητές με μητέρα με ανώτερη/ανώτατη μόρφωση.

Συζήτηση – Συμπεράσματα

Από την επεξεργασία των αποτελεσμάτων του ερωτηματολογίου φαίνεται ότι επιβεβαιώνεται η αρχική υπόθεση της έρευνας: η αξιοποίηση των ΤΠΕ στη γλωσσική διδασκαλία προκάλεσε έντονο ενδιαφέρον στους μαθητές παρέχοντάς τους ένα φιλικό μαθησιακό και πλούσιο σε ερεθίσματα περιβάλλον, το οποίο καλύπτει σε μεγάλο βαθμό τις ανάγκες των μαθητών με διαφορετικό τύπο μάθησης —οπτικό, ακουστικό και κιναισθητικό— σύμφωνα με τη θεωρία της πολυτροπικής μάθησης του Ραίνιο (Rainio, 1986). Ταυτόχρονα τους οδήγησε στην οικοδόμηση της γνώσης μέσα από την αυτενέργεια, τον πειραματισμό, τη διερεύνηση και τη μεταξύ τους συνεργασία, ενώ εξασφάλισε τη συμμετοχή όλων των μαθητών και συνετέλεσε στην καλλιέργεια θετικής στάσης απέναντι στο γλωσσικό μάθημα. Η διαπίστωση αυτή, αν και προέρχεται από τη συγκεκριμένη εφαρμογή σε ένα πολύ μικρό δείγμα, ένα τμήμα της Α' τάξης ενός Γυμνασίου, έρχεται να ενισχύσει αντίστοιχα αποτελέσματα άλλων παρόμοιων ερευνών (Φτερνιάτη, 2001; Κουτσογιάννης, 2001^α; Φούντα & Κολοκοτρώνης, 2005; Μακαρατζής & Ντίνας, 2009; Μουστάκα & Ντίνας, 2012; Mitchematall, 2009; Adolphus, 2009).

Οι εκδηλώσεις ενθουσιασμού των μαθητών για τον τρόπο οργάνωσης και διεξαγωγής του μαθήματος κατά τη διάρκεια όλων των διδακτικών εφαρμογών, αλλά και οι προτάσεις τους για τη γενικευμένη καθιέρωση της διδασκαλίας με χρήση ΤΠΕ, αναδεικνύουν τη μαθητική απαίτηση για αλλαγή του τρόπου οργάνωσης και διεξαγωγής της διδασκαλίας. Αν προστεθούν και τα παράπλευρα αλλά σημαντικά οφέλη των μαθητών σε σχέση με την απόκτηση του τεχνογραμματισμού, που είναι απαραίτητο προσόν για το σύγχρονο άτομο (Κουτσογιάννης, 2001^α), η αξιοποίηση των ΤΠΕ στην εκπαίδευση φαντάζει ουσιώδης και απαραίτητη.

Τη διαπίστωση αυτή δεν αναιρούν οι δυσκολίες που αντιμετώπισε μερίδα μαθητών στη διαχείριση των πληροφοριών και τον χειρισμό των τεχνολογικών μέσων που χρησιμοποιήθηκαν, διότι οφείλονται στην απειρία τους όσον αφορά στην αξιοποίηση των ΤΠΕ στην εκπαίδευση. Απόδειξη, η σταδιακή υποχώρηση του φαινομένου, η οποία υποδηλώνει ότι η συστηματική αξιοποίηση των ΤΠΕ θα αποσοβήσει τις δυσκολίες.

Παρόλα αυτά, η εφαρμογή της διδασκαλίας με αξιοποίηση των ΤΠΕ, όπως φάνηκε και από την εμπειρία αυτή, δεν είναι μια εύκολη υπόθεση. Εκτός από τις γενικότερες προϋποθέσεις που απαιτούνται για την επιτυχημένη εφαρμογή τους, όπως η αναγκαιότητα αναμόρφωσης των αναλυτικών προγραμμάτων, ο εκσυγχρονισμός των υποδομών σχετικά με τον υπολογιστικό και δικτυακό εξοπλισμό, η δημιουργία κατάλληλων εκπαιδευτικών λογισμικών, η κατάλληλη επιμόρφωση των εκπαιδευτικών και η εξοικείωση των μαθητών με τη χρήση του Η/Υ (Ainley, Banks & Fleming, 2002; Mc Cloughlin, Gash & O'Reilly, 2008; Buchanan et al, 2013; Ντίνας, 2010; Σολομωνίδου 2001:113; Αναστασιάδης, 2014) κρίνεται απαραίτητη και μια σειρά άλλων προϋποθέσεων: το μεράκι του εκπαιδευτικού, ώστε αφενός να είναι ικανός να δημιουργήσει αξιόλογες και πρωτότυπες διδακτικές προτάσεις και αφετέρου να διαθέσει μεγάλο μέρος του εξωδιδασκτικού του χρόνου για τον προγραμματισμό, τη δημιουργία και την υλοποίησή τους. Επίσης, η κατάλληλη διαμόρφωση του ωρολογίου προγράμματος, ώστε να είναι δυνατή η διάθεση δύο συνεχόμενων ωρών για τη διδασκαλία του μαθήματος. Τέλος, η κατάλληλη τεχνική υποστήριξη για την αποτελεσματική αντιμετώπιση τυχόν προβλημάτων που προκύπτουν κατά τη διεξαγωγή των μαθημάτων και απειλούν την υλοποίησή τους.

Το εγχείρημα φαντάζει δύσκολο και η επιτυχία του εξαρτάται από πολλές παραμέτρους. Αλλά με δεδομένο ότι οι ΤΠΕ απολαμβάνουν την αποδοχή των μαθητών και επομένως μπορούν να συμβάλουν ουσιαστικά στην απόκτηση της γνώσης, αξίζει η ουσιαστική προσπάθεια αξιοποίησής τους.

Αναφορές

Adolphus, M. (2009). Using the Web to Teach Information Literacy Online *Weston, Conn. 33 no4 20-5 JI/Ag*

Ainley, J., Banks, D., Fleming, M. (2002). The influence of IT: perspectives from five Australian schools. *Journal of Computer Assisted Learning, 18*, 395-404.

Buchanan, T., Sainter, P., Saunders, G., (2013). Factors affecting faculty use of learning technologies: implications for models of technology adoption, *Journal of Computers in Higher Education, 25*:1-11.

Kazasis, J. & Koutsogiannis, D. (2001). Tradition and Innovation in designing a Dictionaries and Text Corpora electronic environment for literacy education. Στο B. Cope & M. Kalantzis (eds). *Learning for the future*, Proceedings of the Learning Conference, 1-17. Common Ground

Mc Cloughlin, Th., Gash, H., O'Reilly, S. (2008). Creating a Whole-Class Digital Learning Environment Using a Simple Variable-Based Flash Game. 6^ο Συνέδριο ΕΤΠΕ- Ένταξη και χρήση των ΤΠΕ στην εκπαιδευτική διαδικασία, Λεμεσός. Ανακτήθηκε 10 Ιανουαρίου 2013 από το διαδικτυακό τόπο http://www.etpe.gr/extras/view_proceedings.php?conf_id=23

Mitchem, K., Koury, K., Fitzgerald, G., Hollingsead, C., Miller, K., Tsai, H., Zha, S. (2009). The Effects of Instructional Implementation on Learning With Interactive *Multimedia* Case-Based Instruction. *Teacher Education and Special Education, 32* no4, 297-318 N

Paivio, A. (1986). *Mental representations: A dual coding approach*, New York: Oxford University Press
Sox, A. & Rubinstein-Ávila, E. (2009). WebQuests for English-Language Learners: Essential Elements for Design. *Journal of Adolescent & Adult Literacy 53* no1, 38-48

Αναστασιάδης, Π. (2014). ΤΠΕ και Συνεργατική Δημιουργικότητα στο Σύγχρονο Σχολείο . Στο Π. Αναστασιάδης, Ν. Ζαράνης, Β. Οικονομίδης & Μ. Καλογιαννάκης (Επιμ.) *Πρακτικά 9^{ου} Πανελληνίου Συνεδρίου ΕΤΠΕ με Διεθνή Συμμετοχή «Οι Τεχνολογίες της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών στην Εκπαίδευση»*, 1134-1145, Σχολή Επιστημών Αγωγής, Πανεπιστήμιο Κρήτης, Ρέθυμνο 03-05/10/2014

Ανδρεαδάκης, Ν. & Βάμβουκας, Μ. (2005). *Οδηγός για την εκπόνηση και τη σύνταξη γραπτής ερευνητικής εργασίας*. Αθήνα : Ατραπός

Κουτσογιάννης, Δ. (2001). Ηλεκτρονικοί υπολογιστές και γλωσσική διδασκαλία. Πτυχές μιας πολύπλευρης πραγματικότητας. *Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας Πληροφορική- επικοινωνιακή τεχνολογία και γλωσσική αγωγή. Η διεθνής εμπειρία* Θεσ/νίκη. Επιμέλεια Δ. Κουτσογιάννης, 17-32

Κουτσογιάννης, Δ. (2001^α) Πληροφορική- επικοινωνιακή τεχνολογία και γλωσσική αγωγή στην ελληνική Δευτεροβάθμια εκπαίδευση. *Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας Πληροφορική- επικοινωνιακή τεχνολογία και γλωσσική αγωγή. Η διεθνής εμπειρία* Θεσ/νίκη. Επιμέλεια Δ. Κουτσογιάννης, 221-238

Κυρίδης, Α., Δρόσος, Β., Ντίνας, Κ. (2005). *Η πληροφορική- επικοινωνιακή τεχνολογία στην προσχολική και πρωτοσχολική εκπαίδευση. Το παράδειγμα της γλώσσας*. Τυπωθήτω. Γιώργος Δαρδανός

Μακαρατζής, Γ. & Ντίνας, Κ. (2009). Εκπαιδευτικοί και εκπαιδευτικό λογισμικό: Απλοί χρήστες ή και δημιουργοί; *Σύγχρονη εκπαίδευση*, 156, 138-152

Μουστάκα, Θ. & Ντίνας, Κ. (2012). Αξιοποίηση του WebQuest για τη δημιουργία πολυτροπικών κειμένων. *Σύγχρονη Εκπαίδευση*, 171, 161-176

Ντίνας, Κ. (2010). Νέες τεχνολογίες και γλωσσική διδασκαλία: ένας απολογισμός - διαφαινόμενες προοπτικές. 3ο Πανελλήνιο Συνέδριο 'Αχιλλέας Τζάρτζανος' για την Ελληνική Γλώσσα. Τίρναβος, Ανακτήθηκε στις 5 Μαρτίου 2013, από το διαδικτυακό τόπο <http://www.larissa.gr/main.aspx?catid=81&year=2010>

Σολομωνίδου, Χρ. (2001). *Σύγχρονη Εκπαιδευτική Τεχνολογία. Υπολογιστές και μάθηση στην κοινωνία της γνώσης* Κώδικας, Θεσσαλονίκη

Φούντα, Α. & Κολοκοτρώνης, Δ. (2005). Μια ερευνητική προσέγγιση της στάσης μαθητών β/θμιας εκπ/σης για τη διδασκαλία φιλολογικών μαθημάτων με χρήση ΤΠΕ, 3^ο Συνέδριο για την αξιοποίηση των τεχνολογιών της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας στη διδακτική πράξη. Εκπαιδευτικό λογισμικό και διαδίκτυο, Σύρος. Ανακτήθηκε 10 Δεκεμβρίου 2013 από το διαδικτυακό τόπο <http://www.etpe.gr/extras/index.php?sec=conferences>

Φτερνιάτη, Α. (2001) Αποτελέσματα Προγράμματος «Διδασκαλία της Επικοινωνιακής Χρήσης της Γλώσσας», *Επιθεώρηση Εκπαιδευτικών Θεμάτων*, 4, 136-144

Χαραλαμπόπουλος, Α. (1999). Η στροφή προς την επικοινωνιακή προσέγγιση για τη διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. *Γλωσσικός υπολογιστής 1^{ος} τόμος*. Ανακτήθηκε στις 15 Φεβρουαρίου 2012 από το διαδικτυακό τόπο

<http://www.komvos.edu.gr/periodiko/periodiko1st/default.htm>

Χαραλαμπόπουλος, Α. (2003). Νέες τεχνολογίες, πολυτροπικότητα στη γλώσσα. *Φιλολόγος* 2,7 113, φθινόπωρο, 392-403

Χατζησαββίδης, Σ. (2003). Η διδασκαλία της Ελληνικής Γλώσσας στο πλαίσιο των πολυγραμματισμών (Προετοιμασία του κοινωνικού μέλλοντος των μαθητών). *Φιλολόγος* ΚΖ 113, φθινόπωρο, 405-414.

Εισαγωγή του προγραμματισμού με την εφαρμογή ScratchJr στο νηπιαγωγείο και η συμβολή του στην κατάκτηση της υπολογιστικής σκέψης των νηπίων με την μέθοδο της μικτής μάθησης